

Arthur Young mantolaste
olustien, kottimete ja kulttuurin
vaalijana ja hindajana

E. Lällämä

1948

Ino. nr. 284

Essona.

Käsidesa loo aluses on Arthur Youngi "Travels in France" saksakeelse tõlke, kuna kallisaadav originaal ei sisalda nimetatud kohti laulikeid. Mõningaid kohti on tõlgetes inglise ja prantsuse keeltega, eiti nimede ortograafia suhtes. Inglis- ja prantsusekeelsete sõaljaandis on kasutatud

väärt jaand'at ressoni ja kommentaar-
 ne ja Young'i tekkondade kaarti
 käesoleva loo IV peatükis 3. osas määr-
 nitud maakohade maavõrdluse kuu-
 luse kindlaksmääramiseks.

Young'i "Travels"i "hinnalause jä-
 miselt Prantuse põlvkond" ja 1789.
 a. revolutsiooni kohta käivate andme-
 te kohta, mis on müüdi, näemata väes-
 tes liikumise osas. Peale selle on saad a ja
 ka märkimid olustikust, kommetest
 ja kultuurist Prantusmaal enne re-
 volutsiooni ja selle alguses. Käes-
 oleva loo ülesandeks ongi need tä-
 hedi panna ja võrrelda teiste
 autorite andmetega, et kindlaks

Liha Youngi väärtus nimelised alad veele ja naja hindajana.

I Arthur Young.

Arthur Young sündis a. 1741 Londonis Suffolki maakonnas ja väimulise pojana. Sai hariduse haverhami keskkoolis (grammar school) ja saadeti vanemate poolt Arli hironi kaubajärgi valmistuma kaup-

4
mikus. Voor Young Shew'is, kus
aga rahvam naamatust kun
kaubandusest ja paad'isa
summa la lahkus hujum'ist, an-
des Londonis loimulama pei-
oodil'ist oal'jaanust. Elluot
la õnnestunud, Young pöör-
das koju, hakkas tegema põl-
lupidamisega. Sai kuulda
kõrge, "Farmer's letters to the
People of England." Siis
nis' põlvkondade ümisesel ing-
lismaal'ajal, kirjutasid alla

"id." Oli suuri periodilise välja-
ande "Annals of Agriculture",
mida siin on kirjeldatud, bime-
lars ja suurus a. 1774. Kir-
jutatakse Prantsuse ja Briti
impeeriumi id. 1774. "Political Arithmetic", mida ka
pidas oma peamiseks loojaks. Sel-
le saamiseks suures määras
mõne mitmesse euroopa riiki.
Samaaegsed olid Young Royal

1) Young, Travel, lk. XIII-XIV

2) Ibid., lk. XV-XVI

Society'ssi. Pääle selli La di
 paljud mandri põllundus-
 dumiak aut'umeks. 3)

1787 läas Young Prantsuma
 le Hancock'le herbog'ikubal.

I rüis ves'is 6, II - 1788. a. - 2' p III -

1789.-90. a. 5 kumid. 1787 La kars ka

1' - paania, 1789) Le alias. Es'i-

mesid 2 ma kea la soos'las, rek-

sa, kolmanda es'i' kel'õid'õis,

hil'jem postkammeris. 3) Oma rüis

1) Young, Travels, lk. XIV-XV

2) ibid., lk. XV, XIX

3) Young, Voyages, lk. 10

"les autres la rendit Prambasme
 agrarodude lundre cöppimise fa
 'inglise pöllumdas mub d'le propa-
 gemise." Vende volume m'chee l'ib-
 musene 'Imus Lal 1792, "Travels
 in France."²⁾

1793 Young in m' Lal Board of
 Agricultural Surveys. 1794
 p'ale om - l'ite sume la ande
 usul' d' m' l'anus d' d'le. Elu l'epu
 on l'is p'omidana. Sin 1820. a.⁴⁾

Om al e'jal h'unch Young'ien
 l'agraran l'ib'udina. Tede m'.

1) Maswell, The English Traveller, bk. 137

2) Young, Travels, bk. XVI

3) ibid., bk. XVII

4) ibid., bk. XVIII

Publioonimise ja -alguse Prantse-
mese kohta. Suurimad seli popula-
arsesid kohti peeti "Inimene",
kui Prantsemites sündmused
olid lahulpanu hüljumeis. 1793

Prantse valituse lasis kumal
hüvenda 20000 esemplari igas
kogumonda tasuta jaotamises.)

Prisi kuningas hümanid "Travel"
koostaja ja parastine Prantse
mese amineles marssal de Cast-
ries of meid, "ull ahmed oaa kus-
le ul a husest, L'proust ja au-

1) Young, Travel, le. XVII

scrittura, "mille p[er] il laibano,
 un'ora la hundred once m[er]ced
 enna sella ricerca luge m[er] L.¹⁾

Essons "Travels": "prambuse
 l'isola 1860 m[er] j[er] andus l'edlone
 h[er]o g[er] m[er] j[er] u[er] l[er] e l[er] d[er] d[er] h[er]
 prambuse m[er] d[er] d[er] m[er] h[er] m[er]
 annas m[er] l'edlone p[er] d[er] m[er]
 l'edlone m[er] d[er] Prambuse m[er]
 m[er] m[er].²⁾ Constantia Maxwell
 and d[er] sella ricerca inglese v[er]
 m[er] a l'edlone m[er] l'edlone.³⁾

1) Young, Travels, l. ~~XXX~~ XVII

2) ibid., l. XIX

3) ibid., l. L - LI

Marne pidas Youngi Lipses
 ocellijans ja peedlikaandsema
 jandus haldasena.¹⁾

Babeau, kes kirjutas XVIII sa-
 jandi reisijate üli Prantsusmaal,
 ütles: „Kõigi Lööramede üli,
 kes on kirjeldanud Prantsusmaal
 XVIII s., Young on veel ümber, ja
 seda „Läinud kummit.“ Ühise-
 med = jaloalased on usnanud
 seda obuskuul Youngi üli ja
 hinnanud teda Lipsi ja labi-
 lingua ocellijana.²⁾

1) Бэуэркемарк пубокусу, lk. 668,
 märkus 1

2) Young, Travels, lk. XIX

Maxwell kirjuihelo Youngi' kosh-
 la: „... ta andis laiesh' auro vers-
 sioonin selles, mida ta neigi' ja in-
 „... t'ud vauva, et l'he om' ule-
 l'ehendus: laul'us.“¹⁾ Ta se'it-
 le oma esimesi Prankusma-
 ka k'pud: „Og' et l' ainsal mi-
 ma in' so: vull' all' usaldada. Pean
 o'ul' m'oned' k'omad' s'ua l'el'me, mu-
 v'it' j'ut' g'os l'he j'andus.“²⁾ Prank-
 susmaad l'akohhus pal'judi v'at' ja-
 pa'shokhi' s'ivuh' g'a. Tal' o'ld' l'ull'av'ell

1) Maxwell, The English Traveller, lk. 139.

2) Young, Reisen, ^{Itäriika} lk. 138

soovi. Kesuunjad ei h' agronomide, loo-
 duskoolide ja proovimise koolide lii-
 sel h'ide presidentide või sekretäride
 aadressid. Kas ühiselt h'jalutatakse
 daga laostes?

Young'i informatsioonidega
 kogutakse, et Prantsusmaal
 sel ajal häid inimesi, kes
 h'ke inglise keele mõistjad.²⁾ Young'i
 prantsuse keele lüüsi üh' keegi h'
 ma kaasaegselt oleks keemi-
 list 1792. a.³⁾ Alles 1790. a. algul pöör-
 dus Young laegas Prantsusmaale,

1) Young, Voyages, I köide,
 lk. 11

2) Young, Travels, lk. XXII

3) Ibid., lk. XXI

suga in sec sun o'st palju avos-
 si hella veldi unustamine. Keegi ei
 si "päeviku" järgi ta oli toimelnud his-
 tol anussena ja ka oma mõt-
 id asi andma, ane ab Maxwell, et
 lima prantsuse veldi oskusis unust-
 diinud süüsi filosoofil'ses dis-
 noomis. 1) 2) sh-sun-ki-Douglas'
 ja Thuyt's aga in laubatud Young'
 võnes, et ta in o'st prantslane. Ta
 hadis'se, et lima prantsuse veld
 oli o'st ja selles mid anussena-

1) Young, Travels, etc. XXI-XXII

hisi salla ga, et kshalika mundiga
 haijund' inimesed is osanud ok-
 sustada kama kuli abapraha-
 l'ikusa "ile."¹⁾

Juba enne Prambusmaal mi-
 nent Youngi palju lugenud
 selle maa "ile, et kirjutade, "Lettis
 concerning the Present State of
 French Nation," mis ilmus 1769.²⁾

Ka Prambusmaal ta lubas koh-
 jalikult lida kuu. lawa kirjali-
 kes maki jaliga, unides hi ancont!

1) Young, Reisen, ^{Travels} te. 273-5, 314

2) Young, Travels, te. XIV, XXII

kurbosi naama hukogus kaebemise, mis 3 süsust esitasid Étab (Genevaux'le.) Parisis la kuulata palju kumde päevas, et läbi loolada naama hüd, käsimeisu ja paberid, mis kalle Inglismaad isid mud kalle saadavad, ja soõli segi oõst lisa, et liha nisti vältavõttid.²⁾

Kemi See üttele Youngi kohta, et la õi elava väime, suuru mäh ja lense obustlusõimiga.³⁾ Tadi

1) Young, Reisen, I köide, lk. 238

2) Ibid., lk. 511

3) Young, Voyages, I köide, lk. 5

obusoheni: „... kuniagi, hundals, la in
 moonda on - motul.“¹⁾ Kuid mul jäi
 esimesel silmale laaskis end sind-
 musil keegi mõne juba ja keegi
 das kuni ohone sumprahid ja su-
 hipahid.²⁾ Millimärges proovit-
 is küllalt hooi moodu hooi kei-
 guvash, laobuslas usku, et mi-
 sugunehvasi o'aringu vabastat,
 sünnimela hida illalase rahvas
 kehjusime.³⁾ Besangoni, p'el'hi-
 naamehriku kai hooisot sobumist,

1) Young, Voyages, ¹ köide, lk. 5

2) Ibid, lk. 5

3) Young, Reisen, ¹ köide, lk. 248

in mullid ja kalli selle liimiga kaks
 ühe inimesed. Kuid "segi" pehke lu-
 juks la ovaas marga la "scab" "de-
 sch" promeneadi ja "de Besangoni"
 kodaniku, kelle poolt la "pöördus, mel-
 diid" "õsare" kama vasku. 1)

Praanbuss meel- hiooni et asi-
 vus saaja kinnitaja Albert Mathies
 "sloomus lala Young": "Ta on ....
 mõistusajandi inglasi, aschid "in-
 g" "de midsusid, omc obusku "janel-
 d eda armastus, võimuline oppima
 ja "lääs" "resperch" "progressi" vasku. 2)

-
- 1) Young, Reisen, ^{I köide,} lk. 278-280
 2) Young, Voyages, ^{I köide,} lk. IV

„Ta on kodanlane. Ta on kahtlemata
õnnelik sublimisesl aadlusega,
ligipääsuomanisesl nende loomide,
vaid ta jaoks oma klassi.“¹⁾

Young on kõigepealt agronoom
ja mefandusloolane. Oluliselt just
mefanduslikele potimõistele heli-
moodluse potimõisted ja sobivad
süd konseptid.³⁾

Ta on Adam Smithi ja inglise li-
bersaalse voolkonna poolde ja, monar-
hoidi ja priodegeeritud voolpa-
nide vaendamine, mille vahel, et lau-

-
- 1) Young, Voyages, ¹ köide, lk. IV
  - 2) Ibid., lk. 8
  - 3) Ibid., lk. 8

liik me jandusvabadus'is, liik talo
 Lõuna enda hõiv. Lõuna end monopolist-
 liend moodised.

Ringi võimsus aadressandaks
 Young peab põllundust¹⁾ nega-
 fiksioone edidid, mis de la mündi
 mõis talo hõiv. ²⁾

Rohke as hõiv peab hõivis talo
 la aral talo malhusianism de oma-
 sid sisu mõist, mis de la Thes. vält-
 susi põhjused "ultra hõiv" hõiv. ³⁾

1) Young, Reisen, II köide, lk. 101

2) ibid., lk. 412

3) ibid., lk. 316-317; Young, Voyages, lk. 869, mis-
 Malhus'is, Essai recherches p^{re}sent^{es}
 liisk' l'homme alles 1798.

Suurimäe kühase ja legüüsi mäe
 d'usona sulaks la puale val' l'ust.¹⁾

Sin' j'angi Young' nois l'ab h'usua
 kindl'us l'ab l'ab ja r'ab e'ab l'ab r'ab
 val' u'ab n'is, m'ida s'ab s'ab p'ab g'ab
 da p'ab m'ab s'ab r'ab h'ab d'ab l'ab
 n'is. ²⁾ Kindl'us l'ab r'ab l'ab l'ab
 "s'ab" p'ab d'ab, p'ab d'ab m'ab h'ab
 s'ab ja r'ab d'ab n'is s'ab s'ab m'ab k'ab
 l'ab g'ab l'ab s'ab l'ab n'is s'ab d'ab. ³⁾
 Ta n'is u'ab m'ab l'ab n'is g'ab, s'ab h'ab
 n'is l'ab s'ab g'ab s'ab ja v'ab l'ab n'is

1) Young, Reisen, I^{vi}side, lk. 182, 254, 255; II^{vi}side,

2) Young, Voyages, ^{I^{vi}side,} lk. 9, lk. 47, 99, 127

3) Young, Reisen, I^{vi}side, lk. 138

mingi „mõnede vahelise segamise“ poliitika, vaid nõuab kallale tungi ohvri loelamist nende poolt, uude sõjaga agressor võiks ohustada.”)

Prantuse 1789. a. kodanliku revolutsiooni Young suhtes esiti pooldavat. Ta nägi vana konna laakrit ja sai aru, et need ei saanud lihtsasti deida valitsusvormi muutmata. Kirjeldanud ancien régime'i „ultrahelst talurahvapoliitikat, laudis, et „ükski keset mõistuse ja hingeda inimene ei saa vanaala valitsuse ku-

1) Young, *Riis*, II köide, lk. 490

2) *Ibid.*, lk. 438-439, 466

"kultuuris" ja "kesksette" piiride
 pide järgi. Lühikes, aga rikkalik
 sellele suure mõistele, et lausa
 jõuallaga võitlusele ja väi-
 muliselt piiridele, mida need
 "..." "..." "..." "..." "..."
 "meditsiinid ja arstid võtavad
 ja rühmitavad." ¹⁾

"Susan Young avas, et odalt-
 süstemi dees saanud mulla
 ja jõuallala." ²⁾ "Ta is näib
 suurema ja piiride geeni ja
 kogu kogu inimese võimale." ³⁾ "Ta

1) Young, *Risen*, II köide, lk. 198-199

2) *ibid.*, lk. 466; *Losa*, lk. 282

3) Young, *Voyage* ^{III köide}, lk. 1065, märkus 1

is omand kohandada Prantsus-
 meeskeelsete veidide inglise
 ajaloo kohta, mis võtavad suure poliitilise
 mõtte võime juurde praeguseks
 aegadele teinud õitlust ja
 Cromwelli diktaatorit.

Young'loob, et Prantsusmaal
 kehtes lausa inglise omaduse-
 vane konstitutsioon¹⁾, mida ta
 peidab meelne paarmees²⁾, kuni
 liidid, et see on see juba paranda-
 misel.³⁾

1) Young, Reisen, I veidi, lk. 264

2) ibid., lk. 240

3) ibid., lk. 264; II veidi, lk. 455-457

Tõinest looduslike õiguste hoo-
 rassi Youngi suhtel mis seis-
 uas sellel. "Ta nägime praaki-
 lise laubaga, et negu fodalismi,
 mis on seadka kodanlike uone ju-
 res kõik mimesed olla võrdõig-
 lised. Ta ise pooldab varamu-
 la klasside "ingivalibemist" sa-
 voh õigusi kibendamist, karke,
 et laadilise demokraatia ohu-
 lars erasomandit, mida ei ole di-
 va enamused, kes seda ründas
 võim saavutamama.?"

1) Young, Riesen, I köide, lk. 199

2) Ibid., lk. 106; II köide, lk. 460-465

Sündmused Prantsusmaal au-
 nesid his. l. k. Young' loob. ja 1793
 Laikijukas, "The Examples of France
 a Warning to Britain," see la. 1793.
 dolo, et revolutsioon minnesind
 Prantsusmaal ja see l. inglasi
 "als ja uds. unide u. o. h."

Arvati, et Young sai Board of
 Agriculture's sekretäri kohta selle
 pamfleti esit. Revolutsioonid sun-
 nist häälel jaad sündida teisi d. h. d. pö-
 himistok. muudmises ja ar. o. o. l. a.
 vuses. Maxwell peab seda u. o. h.

1) Young, Travels, bk. XVII

"Lushok susi do'igies, rest Young
 in d'und uning' osuland because
 ga argust." Prambusa wood-hi-
 ooni d'guses enam² in gl¹ d'not¹id
 at Prambusa peases on us got
 mad glie wons h' h'iooni, know-
 a' d' e' g' m' h' id wood-h'iooni car-
 m' d' e' e' s' ²⁾

Religiooni subles Young h'undels
 die at "ill all" usio' un' enu' om-
 nooim e' h'is summa. ³⁾ Ta mo'is lab
 h'usca usas all in ch'us, e' h' h' un' in

1) Young, Travels, bk. XVII

2) Maxwell, The English Traveller, bk. 37

3) Young, Voyages ^{Ist ed.}, bk. 4-5

on kahjulike "inghuvidele", sim-
 paksemele protokollidele (ka-
 litud on "Chendominide") (ka-
 dal hääres "inimene" kaob-
 nise.³⁾

Kingi Youngi poolal Lüh-
 prammi "ingul", mis on "naab", ka "poo-
 huse" on me "jandusele". Kunsti, in-
 jandusest ja "inimene" "inimene"
 "ides" ka "ingul" oche. Täi-
 le ka "ingul" "ingul" "ingul"

1) Young, Reisen, I köide, lk. 139-140

2) ibid., lk. 322-323

3) Young, Reisen, II köide, lk. 453-452

4) Young, Voyages, I köide, lk. III

ob'jektiv: hest'han'nd p'ol'de, f'or-
 v'aid b'esch'ell'e d'aid'ja m'is-
 t'ikus! Ta o'och'le komb'id, f'
 b'is'el'ach'oon'ja n'ch'o' s'e-
 loom, o'ov'el'de n'ied i'ng'l'is
 om'ed'ig'a. S'a'el'j'unes la m'ang'le
 a' = p'is'as'ja, s'es't, "... k'is' p'el'j'
 j'a'ab' o'ul' d'us, k'is' p'is'as'jad' a'
 o'ov'el'de s'?" ja s'es't' a'k' n'ied' e'ni-
 n'ee'ad' a'ch'o'esch' o'ch'el' e'ni'm. ²⁾

K'or'v'us' o't'us' n'a'm'e, a'k' Young-
 'd' o'r' h'a'el'k' o'ech'el'j'alk' e's'm'a-

1) Maxwell, The English Traveller, bk. 138-139

2) Young, Reisen, I u'is'ide, bk. 112-113

"Inimesed on loodud oma elu:
 Lühikemaks, lühikeseks, lühikeseks
 hüpoteesiks, edasiandmi-
 se, milleks ta oleks ka midagi
 lühikeseks oma aja kohta küllalt liht-
 sa. Oma üldhädalise ja hu-
 vide poolest tal ei ole midagi
 ühise ühise elu, vabalt
 võrdelt elu. Kui ta üld-
 pilt mõnes suhtes ei ole
 se võttes loogiliselt, see
 on on ühise võtme ühise
 sellest, et ühise ühise ühise
 ühise ühise ühise ühise.

II Traaler.

Pranbuse and humanitas
 Young hindab enim katil. XVIII
 s. su digi Pranbusmeel
 get laemul. Kodandus sai an
 ma katibusel 'idiotoloogiline
 vana ja suulis mpehkaari subk
 oma mõju lugewast maas napan
 na. Subtl sa jandi lind poolt
 katil oli suu sa meelutioo
 ni ettealms lamisel. Kodandus
 si saanud süsi lava laulimul

1) Kuninglik muusikaakadeemia
 (operiteater), 2) Prantsuse teater
 e. Prantsuse komöödia (Comédie
 Française), 3) Laelia teater e. The-
 lia Komöödia. Young värske Pa-
 risis peamiselt reisiteatris, võib-
 olla selle pärast, et missa koond-
 sid prantsuse lüüsimise 6th pa-
 rimad näitlejad; võibolla see, et
 need olid populaarsemad selbi-
 kommas, kus Young liikus. Pri-
 vilègeerimise teatris La Vie's
 Ande teatrisel Ambigu Comique's.
^{hüüang!}

- 1) Urmasde, Uemopuza zangmoelponie
 2) Young, Püsen, I vöide, lk. 125
^{koromampa, lk. 28}

Provinciis Youngiunt → La Bour-
 deaux', Lille', Caen', Brussel', Namur',
 Rouen', Besançon', Clermont',
 Marsill' ja hyon' Lechid.)

Teda iskusitannud nioõnd see,
 mida mangi'li, oaid kuidas seda
 l'li. Alati la is bo'ldes are la
 o'kossinim' ja segeli' ja labu-
 nin' la arbi'. Pimult utun n-
 dendi vohle la asldab oma ar-
 ocmit. Piron' komöödiat, La
 Metromanu' la h'ndab oona-
 lures. ²⁾ Su oligi' klass; L'is m'

1) Young, Riesen, Iuõid, lk. 88; 135, 147, 161,

2) Ibid., lk. 128 167, 181, 182, 188, 280, 305, 333, 488

2. "dooou." Billoy, "Le Siège de Ca-
 lais" d'Young in "Le Siège de Calais",
 age l'homme habille de la population.³⁾
 Billoy de Prambour Académie
 l'âge de l'homme habille de la population.
 n'aidant de l'âge, mis et id "suis à un
 resuprasand.³⁾ "Young in
 l'assemblée sur end m'opulade "lidi-
 rest anamisé, caid obustes
 s'esusall. Oopenit p'ubul lal-
 le in mullid' m' prambour, c'it
 Séby' musika; ⁴⁾ La caimula

1) Устория французской империи,

2) Young, Risen, Ivide, lk. 741

3) Устория французской империи,
 Young, Travels, lk. 380
 Ivide, lk. 799-800;

4) Young, Risen, Ivide, lk. 161, 181, 280

'hæd' e hæl' bœk' | e nã g' hæm-
 lãgã vã pãrã bœk' h pœh bœidũ nã-
 la. 1)

Comédie Française, nãrã d'ãnt
 Young bœk' e sã nũm Rancomb' 2),
 nũllã bœk' 3), | a pœpũlãrã vœ-
 mĩerã Mole 4), nũllã vœk' La rãn jœk'ã:
 "... eã d'ã vœrã nãrã d'ã mĩã l'œã sã-
 nũ - lã nũllã vœrã. 5) Lãrĩerã,
 nũllã vœk' nũllã lã nũllã Talma 6),
 lã nã g' Bœdãrã eã, oãã sãm-
 sãl lã cãrĩã bœk' Pãrã bœrã nũllã,
 | a ~~vœrã pœpũlãrã~~ lã nã mãrã g' pœh jœk'

1) Young, Risen, I vœidã, lã. 215, 228

2) ^{lãk'} lã d. 219-220

3) lã d. lã. 236

4) Young, Travel, lã. 371

5) Young, Risen, I vœidã, lã. 121

6) Young, Travel, lã. 367

andale.

"Kohu kerge arvamus prantsuse keele
 isik." "Siis ei ole see keele moodi
 Prantsuse, kes ei ole Rooma's: "Ta
 mängis järeltõlkesel sõlmedes
 liiniga, sellisena on see järeltõlkesel
 lühiga ja "sõlmedes" on see "kohu"
 digantiga, et see on see "sõlmedes"
 iga lühiga, millel "kohu" on
 kohu. Temel sõlmedes on see "kohu"
 kohu see "kohu". Mängus on
 "kohu", vaid "kohu" on see "kohu"
 kohu kohu kohu kohu kohu. ^{2) Young}
 kohu kohu kohu: "... kohu kohu,
 kohu kohu kohu kohu kohu kohu.

1) Young, Reisen, I köide, lk. 88

2) Ibid., lk. 188

mud."¹⁾ Selle obuse la legi omnes si-
 mone Præambulum in legibus, et
 de vultu palpe summa pars videtur
 multitudine. Annullus Besançon²⁾ in
 legibus in multitudine habet, pars habet
 ager, et selle palpe summa pars videtur
 habet hinc.³⁾ Tolle ager videtur
 hoc goodie in legibus in legibus
 Dunes videtur³⁾ in legibus XVIII
 sapientia summa in legibus
 Prævidetur⁴⁾ in legibus in legibus.

1) Young, Risen, I. v. d. l. c. 188

2) ibid., l. c. 280

3) Дневник и Труды, Умно-
 жение знания в промышленности, л. 466

4) ibid., l. c. 466

Üsienist lehtisel Lehin dala
 enim Thiers François'd, millest
 parem et Lein otneid ümber, väi-
 nud.) Ooperi lehtil Young peab
 allasid, deeschiõõnide ja bel-
 leli podest lõpmata ühtlase
 inglise õne Haymanest¹ (2)

Te leidis: „Niide ohuema ma peab
 sisse lehtil vält-lan, seda pa-
 remi ni see mudide mulla (õne
 ni vabata leida mis õnele van-
 gett relis lomas. Kõnõnõnd,
 väi lõfõd, ehilõsed, allasid,
 deeschiõõnid, muusika, laub-

1) Young, Rism, Ieside, lk. 236

2) l. d., lk. 115

see kõik kokkuvõetult "ülalal-
domi oma väga kaugel." 1)

Ka lused inglased hindasid ül-
diselt maistlast näitlikult kõr-
gemas inglasi omasel 2), samuti
dekoratsioon ja lambu. 3) Karan-
zin kirjutas, et kahtiga maist-
lased hümpenivad liisk-oh-
vaste üle. 4)

Young armastab kahtl ja
"jõhnd nähtavasti kumagi juhust
kasutamata, sunna minimeer, seeid

---

1) Young, ~~Reisen~~, I köide, lk. 123

2) Maxwell, The English Traveller, lk. 42

3) Ibid., lk. 11

4) Карамзинъ, Пусьма, lk. 261

"nails, at the island to which he
 went to the, was due to the
 presence of the same kind of
 life as the. Side of the same
 "1" occurred on the same side
 period of the same kind of life.
 Sixty-two years of the same.

III Tradus.

XVIII sajandil on Lätis sa loodus-
 lades kasvengus. Võimude "püüdes"
 uodandus sajas ladesel oma ma-
 janduslike aluse loogodamises.
 Eriti kumia ja sellega ladedel sa
 lud füüsika loigid sel ajal Prant-
 susmaal suuri edusamme, mis ba-
 seerused metallurgia tehnilis-ma-
 janduslikele progressile ja inglise
 püüdes - lätise füüsika saavute-
 sil." Resolutsioonid sa püüdes

1) Сапоженская-Хуанмуна, Орепу,
 lk. 62

suured hädased põlvnesid ena-
 masti "sõnad" ja võtsid
 "süüal" sa "hõõhõõh" hge-
 vusest.)

"Kunni" sel etapil, võtsid jün-
 'sust eksperimen tead, mubdi,
 õppis kohandama lapsid meh-
 nede l'is: anu hõõ, kumilõõ, nõi-
 lusõ, lapsid kaalumis l'is pu-
 rimendi hõõ lamisel jne. Su kind-
 lus las l'is suurs edu.¹²⁾

Tähtsaim sel ajal keemias päev-
 nomaal olid "võimused" d' SL l'is!
loodud flogisbrihooia keemilõõ.

- 1) Cmapoeneckas - Stumman, Orel jne,
 lk. 19-20
 2) l'is, lk. 16-17

Selles on praegu kuumineid sur-
inud kumid kavoisid.

Stahl väitis, et põlvkond ains
on ainult osa - flogiobes, mis põl-
niseid ainsid ei ole.

Kavois'is harras põlvkond
leeviga kavois 1772.¹⁾ 1777 leev-
das avalikult flogiobriitoori,²⁾
kuid sunniti selle lõplikult ümber
löösta alles 1783,³⁾ näidates, et
põlvkond on kavoisidest. Ko-
monosov fõnds' juba 1744 tule-
musel, et Stahl'i õpikus on es-
---

1) Шаповаловская-Шушумова, Опыты, № 44

2) ibid., № 58

3) Young Voyages, ^{I köide,} № 190, märkus 4

line, kuna põlvimise loimule viitade ise
 "lõikumise kätt", kuid see ei saanud hak-
 lasta hulgas laiemalt laulavaks. Sel pu-
 roodil jõuti ka liiseli tähtsali avastusele:
 aine jäävuse raduse formuleerisid ho-
 monosov 1748 ja Lavoisier 1789.²⁾

Lavoisier' avastused kehtasid kee-
 mias revolutsioon, mida Engels ürd-
 les Marx'i. Kostahid revolutsiooniga
 filosoofias ja riiskonnakadus. Ta
 kirjutas: "Hegeli dialektiline suhtub ni
 rationally dialektiline [s.o. Marx'i
 dialektiline. — O.C.], nagu ... flogisto-
 ni loonia — Lavoisier' loonia." ³⁾

1) Менделеев, Периодический, lk. 67-68

2) Старицкий, Духовенство, Орск, lk. 37-38

3) Ibid., lk. 16

Engels'i "Dua nekmuha nprpog" ⁴⁾ 1941.a.
 valaannu, kusl tsileal ürdid, is olund kas-
 duka loo noostamisel väliseid dav.

Revolutsioon binnus ka füüsi-
kas, mis on üks oluline sõnaline
flogistobiooptika tähtsate rann-
märke, millest olid ja selgi-
lata füüsi. vald ja selgus ja soo-
põhise vahetuse. Kõrvalt ja füüsi-
ka areng mõjutas seda liiki ha-
dusi ja tehnikat.³⁾

Youngi teadete harrastajad ja
teaduslased laboratooriumiga,
kes ka olid vaimustatud see la-
boreerimise ja uurimise
aparatuuriga.³⁾ Uurimised

- 1) Опыты о зрении - Мускумова, Орепен,
lk. 62-63
- 2) Ibid., lk. 17
- 3) Young, Prieser, I koids, lk. 118-120

l'abulamine di huldgawane ha-
 cois'ia' hooi = sigussa demond
 habioonies. 1) Ues hdi kio wani
 neemehool flog's bria'ulo, mids
 hacois'ia' neim inglis, unel
 13 kio. 2)

Young o'ulo's ea kuel = un-
 mien Ginton de Moroc an' juro,
 uelle l'abos = boi'umii (= uobid
 hapimeng a la kio jeldalo. 3) Mor-
 ocean uis' julas par' fasti arhio-
 li' l' o'ulo' ul' en h'ulo' p'ed' di, 4)
 uelle la o'ulo' uo' d'erin' i' d'

1) Young, Voyages, ^{I k'io} l'c. 32, m'anus 2

2) Young, Reisen, I k'io d'c, l'c. 118

3) l'oi' d., l'c. 288-289

4) l'oi' d., l'c. 286

oma suhkuriise Stekol'i õpikusse, alles põud-
 nud havoõsies' sisu kohal dele? Young
 andis lalle nõu, nagu varem ka Priest-
 ley'le ja havoõsies'le, tegulida praktili-
 selt põllundusse näevenda tavade vah-
 setega.²⁾ Sel nõuandel põllund aga laga-
 järgi, sest need kahted vunduvad or-
 gaanilise keemiasse, millel ei olnud sel
 ajal veel pandud teaduslikeks alust.
 Priestley, havoõsies' ja Morveau' en-
 alad olid anorgaaniline keemia.

Young peab Morveau'd selle aja
 Prantsusmaa suurimaks keemikuks.³⁾
 Sõs ei olnud havoõsies veel laiemalt
 tuntud antilflogistoniise loonia autorina.⁴⁾
 Ka Young üritab sellest õpikusest

1) Young, Voyages, lk. 361, märkus 1

2) Young, Riisen, I köide, lk. 286-287

3) Ibid., lk. 286

4) Young, Voyages, lk. 365, märkus 1

kuin, man buse ne minnuki, "omast, "ididell" (Säe an-
vales Mouran valjend).²⁾

Young kohtus veel mitmele loo-
dushädlikele, millest ka ega
võige vaha kirjutab.

Alustava kahe demonstre-
riivis nägi Young mehaanika
homond'i juures, kes andis oma
dehüüsi aparati abid ees-
le, mis võeti vaha veel
^{siinaga}
teadige tehnikad kisa apa-
raadiga. Young kirjutab, et
homond'i on ka kisi leiutusi
ja et ta on kindel paranduse
juureslaxitamine masina (ms.)

1) Young, Reisen, I, köide, lk. 283, I köide,

2) Young, Voyages, lk. 361, märkus 1

Jenny) "juures." Parandatud ma-
 sisele proovile Tiedusk. Akade-
 mie juures 1784 (= Hammond's
 Linn - alls (= hiljem liivlased
 kaardis lamismasin - esl. Tema
 hilgusest praeest' kirjeldas ka
 Fehis om - elusti hilgusest (=
 loos. 2) "Tussie Tabry" and mil
 oli genfilans la Sage juures 1775.
 praeest' konstrueeritud seda laadi
 aparate. Summariid prae-
 est' hilgusest in saanud ega
elusti hilgusest ande sum

1) Young, Reisen, I köide, lk. 120-121

2) Young, Travels, lk. 371

Uolla samla ja direktio magu-
lomi lin kausi!"

Young¹⁾ kusi kausid uskoll
kudusli kaud, enli agrouomi-
lied selhiid.

Paris: Sociéti royal d'Agri-
culture, mis koosnes kaudasiol
(sees kausi loolaenik Broussouk,
kassois, Daubensouk) ja suu-
sen jöönidok (ka kiasouk¹⁾ kausi
sog)²⁾ auendes sel efd elauet k-
seuok³⁾ propagerides ude-

^{I koidi,}
1) Young, Voyages, lk. 192, m. 2

2) Säu, la Vie Économique, lk. 18

3) Ibid., lk. 18-19; Young, Voyages, lk. 29
^{I koidi,}

huvud förhållningarna för en be-
 lades med människorna." Young
 601's selbi lövmenne och selbi
 vakerla noordviken. 2) Tan i hin-
 da selbi lövmenne vingsi vingsel
 av och, at en sars vakerla
 alla år med ^{musky} ~~vakerla~~ undi as-
 lamisaga för pears noordviken
 lageliken förhållningarna. 3)

Talla i förhållningarna med
 va selbi vakerla förhållningarna, vakerla lö-

huvud pears lövmenne och vakerla ⁴⁾

1) Young, Voyages, ^{I köid,} lk. 279, märken.

2) Young, Reisen, I köid, lk. 200-201, 216

3) ibid., lk. 201

4) ibid., lk. 217

ningi kaadlane Parmen (see koostas
sõnad "lõõs" ja "kasuliku kaadid.")

✓ Pärusi põlvkonnaselti Dauben-
lon'i poolt juhitava farmi École
vétérinaire'i juures Charenton's
Young leidis seisuindis, mida ta
metsamiini unustas, mis kirjeld-
das.²⁾ Võibolla selle müüja põh-
justas ka asjaolu, et Young ei
arvestanud, et tegemist oli
kaabe-, mille mustimajandiga; võibolla

---

1) Young, Voyages ^{I köide,} lk. 295, märkus 1

2) Young, Reisen, I köide, lk. 124-125

mitä joku luki ja siksi näkö-
ti joku kirjasta Charles, kes oli va-
mullisesti meidän L. Lind Dauben-
lonin sukla.

Young mainitsi, et Dauben-
lonin tytöt farmisessa lambo-
kassa charge. 2)

Charlesin! siksi näkö-
Youngin edellä, mainitsesit
inventaarissa todellomasti kon-

seroosin luki Lundin kogni ja
haigushistoriassa 3)
Käytössä kogni.

Youngin kirjasta lue miltä vlt

-
- 1) Young, Voyages, I köide, lk. 196, mainitsi
  - 2) Young, Reisen, I köide, lk. 124
  - 3) Ibid., lk. 124

"homogènes": "Pöllum das selbige, mis
 i l'igubertad vaxi gi avtömselt."
 "Sär selb' hulo, nager lösnadri selbi-
 ned selbid: hullaressi vaxer, vax-
 lel daren "i" lösnaga, framman
 vaxi gi avtömselt fäl daren a
 mött lösi lösnada." 2) Young
 anodo, et sur on lösi vaxer lösi-
 schwas, kes pears lögnar mid
 vaxi gi avtömselt, i lösi lösnada lö-
 gda; öpöttlösnar daren lösnada
 da ~~lösnada~~ ^{muster} lösnada. 3)

1) Sér, la Vn Économique, l. c. 22

2) Young, Réviser, I lösi, l. c. 28

3) ibid., l. c. 28.

Põllundusseltside mõju Prantsumaal
 oli tõesti väga püsiv. Raja lüh XVIII s. II
 poolt, "resolubioon" etohul ligikes mit
 arehussell väga väikes arv. Nende sa di
 sumim 1761-70. Ka see nad ainult kor-
 naldasid mõned ankeedid, nende liikmed
 avaldasid mõned memuaarid ja lega-
 lesid mõnede katsetega. Seltsid oien-
 lesusid ainult mõningaid suurmaa-
 omanikke, sest talupoegade, ligelise
 maaharivate massid oli liig vähe ka-
 pitali ning ressursse ja händust, et
 "läinudada oma maaharimisõusi." (2)

Prantsume agronoomilise reijän-
 dussel päistis Young'ile suure osa levi-
 laeval liinas loas väljamõeldud, usker
 mahult "häbemahid ja mõlekid looriaid." (3)

1) See, ha Vie Économique, lk. 5

2) Ibi d., lk. 20

3) Young, Reisen, I köide, lk. 187

Young ei ole mudise lähelypanti-
 säänt leidlane. 1) Marx nimetas
 teda halvaks "ökonomistiks." 2) Te-
 ma peaaala oli agronoomia, aga
 saälgi ta ei loonud mingit uut
 süsteemi, vaid propageeris ing-
 lise selleaegsoid esmündlikke
 agronoomilode. 3) Ta lundis hu-
 vi ka loodusleadieste, pääsmi-
 silt küll nende rakendamise
 vaster põllunduses ja kahtelas
 ka ise agronoomias. 4)

---

1) Young, Voyages, I köide, lk. 29

2) Труды Якома Фабрициуса, lk. 668, märkus 1

3) Young, Travels, lk. XVIII, I köide,

4) Young, Voyages, lk. 365, märkus 2

Treadwell'it on olemas ka he-
 vike maa ja nende laborato-
 riide sisustusest (ja "pööras ro-
 kem" katel, panna eksperimendi-
 deks) ja "anddes", millest need olid
 "süües". Ta ei seleta, miks ka-
 oosid ja Morosean löid ellu oma
 anti-flog'istantsid ja seadid ro-
 jenduseks ja oota "süües" in-
 simuse süües. Ta arvab,
 et süües heideti need peaa-
 sid pühendamine ainult kate-
 lile (ja nende "infeldam"ide). Aga

Young, Riser, I köide, lk. 286-287

"

 ves on sus rohuem rohased loo-

 ma sunless ei hedesaledel mi

 mid de potj'al'ent hedesed

 'inimesed?

"Older Young al' hundes hoo-

 rich, oien hundes chur'el gult

 a' mull p'are h'ual, s'ubth p'ee-

 ved ve h'ee - m'are m'ed hedesed all

 chur'el g'ies.

IV. Olaus'ke.

1) Tadel.

Revolutionen und der Prachtsinn
XVIII s. aad el di klassnes, veltli be-
 hos valibus. Kingi su sissu-
 sula suu pri' d'age, laos ho
 la me' f'andus livant h." Ta i m'p-
 lant d'endest ch'last m'ant, v'ad
 jagunus en m'antus v'hist'us.
 Omom aad el las P'ans'is pul-
 laos los budus. T'ant' L' i' f'ac-

1) Tocquille, De et h' Staat, bk. 82

med þessu mála um á því átt
 þessu þessu með aðlönd,
 ves hærlikt og árga veit-
 sid maál, og þessu þessu þessu
 linnades." Hæla væren átt að-
 líka áss um rænnu átt
 maá onandis þa ísgrí þessu
 þessu þessu.²⁾

Úldis átt um rænnu, kærígrí má-
 med þessu líkum átt átt þessu
 þessu mátt átt átt, kærígrí má-
 veit líkum átt átt átt þessu
 þessu átt.³⁾

---

1) Síu, þa Franu an XVIII Síu átt, lk. 85

2) l. d., lk. 86-87

3) l. d., lk. 89

Young, I äänd Prambusmaad
 Hancock'i herbogi küla äänes, li-
 kus palj- aadlikus hülgas. Nende
 väline hülgas f- tere nooriad
 kida ei ootunud. Ta nägi mis ei-
 null, "palj- unndel baidel." 1)

Ta isoni seile kõrgaadi mõttelik
 traditioonide "ile" 2) f- "il'endele.
 „reähtli äänivana... Sois sell-
 sanem hõnsems." 3)

Youngi lokeasid krasalbi it-
 ma kõrgaadi sumed hämmata

---

1) Young, Reisen, I köide, lk. 16

2) l'id., lk. 17

3) l'id., lk. 16

maa-dad, mis sageli olid maha all.¹⁾

Ta mõislik huumor aadli maailma-
geniis, kuid neis, et Rousseau

ja inglise kommuni mõjul aadliend
on hakanud ootama oma aega mõi-

sas.²⁾ Uchim jõuad daid seal

oma laulidusi püsata, et tal

on linna tloubeda,³⁾ sunnitud

elamis aega sarnane, maal ingli-

se sunnitud omaga.⁴⁾ Youngi paigi

isegi süsli otsustada, mis on

see oleks inud, seek ta ligi on

Lahelpanekud h'ancourt'i kerk

1) Young, Reisen, I köide, lk. 13, 97, 91, 89, 100, 132

2) Ibid, lk. 106

3) Ibid, lk. 156

4) Ibid, lk. 105-106

sogi peenomas, kes oli inglise kom-
muniistlik ja.) Young leidis aga ka mu-
jal inglise mee mõjul sisustatud lossi.²⁾

Ja enamad mõnikord elasid alati
oma maaomandil, seda ise harrides,
mis umbes Young'is esile poolehoidu-
nende vastu.³⁾ Ta leidis ka "kesinuid rü-
kaid aadlikke, kes juhtisid sisemult
oma majandeid.⁴⁾ Üldiselt aga lea-
dis aadel vahet põlvkondesse,⁵⁾ kuni
see XVIII s. oli saanud Prantsusmaal
"üldise hms. objektiivs."⁶⁾

1) Young, Voyages, I köide, lk. 175, manus 1

2) Young, Reisen, I köide, lk. 93

3) Ibid., lk. 82

4) Ibid., lk. III, 132, 247

5) Ibid., lk. 187

6) See, La France au XVIIIe Siècle, lk. 51

et sumem oca aedificas, et chroast
 eend d'isles, in lailband, et lo-
 gemist on sobi. et in uolubioo-
 niga, ip et l'isemal uol'et
 luses p'et h'aloans bonie?)

M'land uend Young ^uis
 m'igle, et u'igmas ad h'oma
 u'et d'el d'el d'el p'et h'oml.³⁾

Young p'et l'ohu, et P'ent-
 sus u'et aedificas et h'oid l'
 l'up'gedess h'is h'oodi u'is l'ig-
 l'is u'et. In l' h'anc o' h' h'et h'o-
 gi m'os as l'ohu h' h'oid u'et
 l'is u'et p'et u'et u'et, l' h' l'ohu u'et

1) Young, Travels, l. 382

2) Young, Rises, l. 47, 115, 121, 501, 502,
 509

lida
 nende süüsi levi kuma vni lili-
 sell subhoma L. Eni h' launi
 la sulle poolt tal yos gadelt vni
 la v' id f'odad kohusi?"

2) Kodandus.

Prantsus kodandus oli XVIII s. vana,
 du joulis vana. Tal pudesid po-
 l'it'it'ed sigurd, vni la di j'ob-
 loomad endale h'gosa me f'andus-
 l'is v' beasi, v' v' v' f'afest v'ob-
 vens f' di h'andus ell f'andus
 f'and' aadli. XVIII s. v' v' v' v'
 v' v' v' v' v' v' v' v' v' v' v' v'
 f'and' v'andus L.) v' v' f' ha-
 1) Young, Pison, II v' d' d' k. 433

is het eenvoudigst de j-tekens
 te noteren door middel van
 mistje of algemeen.

hiërarchische en samen-
 vatten "eenvoudigst" je
 hoofdelelementen.

Young'st de vanden. hylas
 een eenheid van mistje zelf-
 panchen kanstas je eenje
 meestje. ³ ² ¹
 mistje je "hied, veldid oth-
 oed je hied." Seder poid
 hiele en hied "inglise mis-
 jed set periodil.²⁾

1) Young, *Rising, I* v. 48, 118, 143,
 145, 162, 285

2) Maxwell, *The English Travellers*, v. 143,
 manus.

Some cany marked down d lues and l'ent¹⁾

Young in j'ahels, et Bordeaux' ~~canp~~
 meskel did walled up d rings in
 made d f- h' b' d' l' l' u' s' d' p' u' s'
 and d' id' s' u' n' i' s' o' o' m' i' n' g' i' d' . M' o' n' e' d'
 n' e' s' t' u' n' d' e' r' l' a' i' d' p' a' r' t' - u' e' n' o' o' r'
 l' e' l' a' u' d' f' u' n' e' d' e' l' e' f' a' r' d' i' t' e'
 i' d' e' l' e' .²⁾

To mean - h' l' i' m' e' d' s' i' m' l' o' u' s'
 a' s' b' e' s' h' u' l' g' a' l' i' s' e' l' l' h' i' m' e' l' a' n' i' e'
 s' u' i' t' a' i' d' .³⁾ G' d' a' n' d' u' s' t' e' r' u' n' d' e' r' u'
 s' u' n' i' m' e' s' d' e' .⁴⁾

Young's ¹⁾ The Schipraich
 same - from the same cany punch

1) S' u' n' , h' e' F' r' a' n' c' e' a' n' XVIII = S' i' d' e' , l' u' . 145

2) Young, R' i' s' e' n' , I' r' o' i' d' e' , l' u' . 86

3) I' d' . d' . , l' u' . 62, 141, 146, 303

4) S' u' n' , h' e' F' r' a' n' c' e' a' n' XVIII = S' i' d' e' , l' u' . 163

"in' s'ostas." 1) Et n'ad i' j'ille poli-
 t'ic' s'und m'ist, 2) La j'andale
 n'ad h'ed m'ist s'ch'ent. 3) Mas-
 s'illes f' A'ia' i' n'ag'ile g'ave
 h'ell'as a' s' d'au'el'ic' s' s'ina-
 s'it. 4) Young i' a' s' s'and'at
 P'ran' s' m'ad s'anc' s'one - f'el
 poli' t'ic' s' s' p'and' m'ist s' b' s' d' s'
 de m' m' h' d' s' s' h'as i' s' s'and
 m'it s' s' h' s' h'and' s'.

Ka s' f' d' h' d' s' s' h'and' s' s' s' s'
 s' s' s' p'and' m'ist p'and' m'ist s' s'
s' s' h' d' h' s' s' p'and' m'ist s'

1) Young, P'riser, I s' s' d' s', p. 65-66, 142

2) 'd' d' s', p. 255

3) 'd' d' s', p. 305-306

4) 'd' d' s', p. 334 I s' s' d' s',

5) Young, Voyages, p. 40

dussage nendi oochi.¹⁾ Et second
 eye o bresch hunc pol^l l^l l^l
 e ferenf andud, m^l de ancien a^l
 gme^l - f^l ^{provisis} d^l d^l.²⁾ Ka pol^l
 Thendus Pa^lnsige i d^l m^l m^l
 si h^lsti m^l d^l d^l.³⁾

Young^l de n^las, et a^l m^l l^l Pa-
 n^lsi f^l s^lll^l m^l d^l s^l r^lome - ch^ler
 das a^l h^l s^l d^l m^l s^l s^l pol^l h^l s^l
 s^l m^l d^l m^l s^l.⁴⁾ S^l s^l i^l l^l m^l g^l f^ler
 m^l s^l d^l Pa^lns^l - Clermont^l s^l f^l
 s^l s^l o^l m^l s^l, et s^l h^l s^l o^l s^l e f^l
 l^l h^l l^l d^l s^l s^l g^l h^l s^l l^l d^l.⁵⁾

1) Young, Rises, I^l s^l d^l, l^l k. ^{248,} 276, 294-5

2) Young, Voyages, ^{I^l s^l d^l,} l^l k. 324, m^l s^l s^l

3) Young, Travels, l^l k. 384

4) Young, Rises, I^l s^l d^l, l^l k. 196, 242

5) Ibid., l^l k. 302, 306

Tuiss ochas Parisi lehdetä län
 lehdessä luki jossain osassa
 formuuttua dussosast "prima?"

Kun e potund e felihi, valikes
 ochas haldgas sun liden ochas.
 Kuigi Young ochas des areas,
 et sun ochas ni de gi valikes
 "conditi²⁾", la san hildim anu, et
 sun uoie di vane valikes sun.³⁾

Youngi: "il-les uod hioo-
 ni algal Parisi dussos, ning
 are hiossa jz provinhi oaiun
 ochas Nancy's "lidi lallii" Ms
 dussos provinhi dussos jz puun

---

1) Young, Reisen, I köide, lk. 239

2) ibid., lk. 248

3) ibid., lk. 277

oobama, mis Paüsi - "imilb." 1) Young?
 la jäi muljei, Nancy on praegu
 sama väge-sullek hmo! la kad
 wagu Paüsi; aga la ei lhi end
 ligu-lada, kad ei lhi olla om-
 enda arvamusel, enne kui la ei
 ka, mis Paüsi mõttele, ni et, mis
 näl fook sumu - ches - mängus
 ei oleks, misgi ei mõtles "de bē-
 sulb." 2) Päistalok, et mujal provint-
 si stadi samasuguse, oobama-sundi,
 Paüsi. et kus lausub see kogu Prank
 sumu laus (a evolutsiooni labi-
 ümised mõtled ka Toequilli. 3)

1) Young, Risen, I köide, lk. 258

2) ibid., lk. 258

3) Toequilli, Der alt Slav., lk. 78-83

Ses "in" Loh's linn in of ned age
 vni gi kene age mangau. La naved
 oge v'band, pal'nd inimesi. In-
 gi l'ain, sunnuse por'ied ja
 ro'ni hada la ob'liend ja de-
 van'aili, kes o'oid veng'ki ja
 de v'at'k'at'ka v'ann'it' alle.
 Tav'ling, di, at ned p'it'isid
 van'aili p'ois, mis p'asat v'ann-
 med inimesed p'idid ro'io-
 ma m'aska. [†] Kor'leid did hel'v-
 med ja v'alt' med vni' bandon'.
 M'idas age l'idis Young Pa-
 nis: d'us at p'ov'ina v'aha o'p'et-
 la'ids ja ig'at la d'us'at h'v'it'at'kul.

Young, Russen, I v'oids, lk. 129-131

Ka Karamzin kirjeldas rikkuse
ja vabaduse segu Pariisis ja jalakäi-
ja hobamugavusi.¹⁾

Prantslased kirjeldasid Young
samuti enamasti halvasti hõltsu-
le ja mustadena, kibest ja nõr-
ralt lõnabatega. Mõnes linnas li-
dus süüdlasid ning süüdlasid lõn-
vaid ja uusi maju. Ei hõltsid
selle poolest silma summed sada-
malinnad - Havre,²⁾ Bourdeaux,³⁾
Marseille,⁴⁾ Brest.⁵⁾

Young tunnustas, et avalis ka
kaunistuste, promenadide jne.
poolest prantsuse linnad olid

1) Young Карамзинъ, Письма, lk. 242-245

2) Young, Reisen, I köide, lk. 45

3) ibid., lk. 85

4) ibid., lk. 161

5) ibid., lk. 333

sumes^{us} "inglisa orjadest.")

Siin aet ariveonna rühk Young
 sai lapsega pildi ainult selle hpr
 puudest. Tema kühk panevad keske- ja
 väikesedantuse üh on väga peali
 kandred.

3) Talurahvas.

Enne kodanluse revolutsiooni
 oli Prantsusmaal raskima olu-
 konna - chvashike pääse- lah-
 pojad. Summa on niisid olid küll
 juba "süülikult" oledad. Pärast
 "süülikult" ainult kindes ja

1) Young, Reisen, I köide, lk. 251

2)

"militat d'assaut", Seite "in bello - fache
s, plomulic baland, "in uddamini,"
militat us Young, in "in bello." 2)

XVIII s. II prodel hagenes Prank

sonnet hagen et klass: dif-
renteremini tal yor gade
hul gas. 3) Päämised u hüd did
mecomaniend, untrineud ja
pöllaböled. Umanid in ol-
und künig: pal ja, kenne uerpi-
lalt hie pöllupidamini idrud
hwinud. Duglöse farni hün pi
m e jandid di Pranksonnet
sö g e ochi. 5)

Talunchoes kandes surri

-
- 1) Тэурхуахнае руболюуеа, лк. 3
  - 2) Young, Risen, I uöide, лк. 192; II uöide, лк. 210
  - 3) Тэурхуахнае руболюуеа, лк. 4
  - 4) Пулицки, Крестычество во франуии, лк. 252
  - 5) ibid., лк. 277

koomisi (^{legemised} ~~leede~~ ~~hused~~) - loomig-
 lased maa) riigi kasu. Kohus-
 lused mõnise eeskõlud sunniti
 osalt oja-fooksed maaüksused
 mud. XVIII s. II poolt hankedid
 mõniseid mid meeli "des otine
 ja veadne hel yor gadelt need
 kaitmist. See m. fodeadur mark-
 sioon mõnisei helurhused "an-
 giniini."

Young regi maa palja idel-
 susk. Talli peistis, et põlluhar-
 imise ees Prantsusmaal XVIII s.
 oli " " ja kumma X s. kasa-
 mada. 2) Redliend i " " " " " "

1) Пурмузін, Крестовникъ во Французѣ, к.

2) Young, Risen, II köide, lk. 106

lili labeli pami. Kenda maid hari-
 sid enam ashi tal upogadok ~~and~~
 n'end (m'layers), kes rendi lipin-
 ga l'hi a g s s s l'hi i olund her-
 oi l'had p'luhanin se p'rende-
 m'ost f e o m e e a s s s s l'hi i
 olus s'um h'nd ki s'eda l'alo.
 o'ua. Mad vasulasid m'ced p'oo-
 l'it'ra s'um k'um' al usul, m'ost i' s' i-
 loomulic XVIII s. Prantsusikal.¹⁾
 In gl'om ad di s'ur l'ais'hi h'nd m-
 l'ur²⁾ f e Young p'idas s'eda s'ess-
 sa p'oh'us³⁾ x. M'uides si di p'oo-
 l'it'ra s'um k'um' i' s'ur s'ess-
 l'eg'oj'ing.

-
- 1) Тупрыкы аскмаер пелот Анкосуер, l. 3
 2) Young, Voyages, I, p. 379, m'ank'us 1
 3) Young, Reisen, II, w'ider, l. 22

Mõnes juures, kus talupojad
 ise olid meesomanikud, võis liide
 süüsi päris keermega (= hõl-
 kaitud) pölda. Paljudel, siiski,
 hõlkehõlled mehed ei olud
 oga meel et asu arenaid.

Bruckner näis Young'ile sisal-
 davat ainult aadli privileege
 (= n-choa vaasult. ²⁾ $\frac{1}{3}$ maad päis-
 li dusek harim-ke. ³⁾ Siis and-
 mit di seda siiski $\frac{2}{5}$. ⁴⁾ Rennes'ist
 Montauban'ini päis liid de-
 med n-choek assid "aemisel"
 vaasid. Kingsad (= suvad olid lue-

- 1) Young, Reisen, I köide, lk. 34, 37, 41, 164,
291, 330, 487
- 2) Ibid., lk. 166
- 3) Ibid., lk. 158
- 4) Siis, Le Franc au XVIIIe Siide, lk. 31

susser. En pæred did mī rēbald dūmud,
 et Young¹⁾ an oles dles d mūd pæm,
 vēr ned dles id vēr ned pæm pælfæh
 Vad nī vērjæmud ege fē did illebr-
 mud, vēr nīl mī dægī an t.¹⁾

Quercy provint d' hī mous nīd
 pæm nīd hær d' d, læn mæisid.²⁾ Kus
 lalupæfæd did 'se mæomænī end,
 hī d' d' vērī, od gīd mæj.³⁾ Payrac's
 ege nīgī Young pælfæh vērjæmud.
 fē d' d' d' vērī d' pælfæfæh vōgū
 "undres vōmæs."⁴⁾ Sæ pængī sū nī
 "næ dæmud væt eilīst vīl d' bost, od
 Payrac's did mæmud vōgū l' d'

1) Young, Reisen, I vōids, lk. 158

2) ibid., lk. 31-32

3) ibid., lk. 35

4) ibid., lk. 33

und (alchil hinde!) Ke Mon lauber!
 "und was wä di suernde fe unger-
 de Le." ²⁾

Normandias Columbin's nâgi Young
 sunn pârassid sabimâje fâvun m.
 Pêde solle di vut hâi m efepide
 m'shoonid. M'sued m efed olid
 3-veerdeid. ³⁾

Provençal's, Antilibest'isk hulle
 pârâs Young'le s'ilm - kontant
 hâi l'âs'istehelid m'efed olge-
 dige vâshid, et was unndi fe
 vort-hilke m'efed ochel. ⁴⁾

Sologn's, unide vâshel, "un-
 oans" (hâi), olid olid hâi ha-

- 1) Young Voyages ^{I vâide} Nr. 103, m'avest
 2) ibid., Nr. 40
 3) ibid., Nr. 154
 4) ibid., Nr. 48*

riktig följande (se oarsust närlig-
 oad mejad.)

Picardie's Clermont¹⁾: "under-
 ses näsi Young oarsust lötta la-
 bida daga här i riket följande för ordet.²⁾

hangudot's Sauset¹⁾: lötta daga
 di man pind, mis näi oarsust
 sursket ut i riket, hodi kallt i
 fapind läis i riket.³⁾ M: lötta röt
 m oarsust näi di röt i riket.⁴⁾

Béarn's Young i riket lötta Par
 ja Moniein¹⁾: o chel's: lötta daga
 nade i riket oarsust i riket, ja
 hädi oarsust i riket i riket

1) Young, Riesen, I söide, lk. 67-72

2) lötta, lk. 11

3) lötta, lk. 67

4) lötta, lk. 57, 74-75

vil' ja pumasededega. See oli kalle Prank-
 sum ja uues vaade. 1) Paul Bay-
 omi "ni" le "ni" ja publikid ja uue le-
 le ni "id, mida le see peale Prank-
 sum ja uue-ga haruldases, uue
 "id harilikult raskes "õ hääletas
 uska ja ni "õ juur. 2) Young juur-
 lele 27-aastasest meesest, kes
 raskes "õst le uue ja uue
 na ja uue uue "õ uue paist
 uue "õ 60- või 70-aastasena. 3)

Ta ütles, et milleski ei paist
 midagi uue uue uue uue uue
 uue uue uue uue uue uue uue

1) Young, Reisen, I väide, lk. 77-78

2) Ibid., lk. 79

3) Ibid., lk. 254

Löödas, kes Prantsusmaal üm-
 sid ja kiskid sommu L, Inglis-
 maal aga kiskid väge vaha
 võttud peal silp - peade usi-
 nise ja heineho.

Young'i peabid prantsus ke-
 lopaal "öökina,"²⁾ mil on m. ad. p.
 om. a. v. d.³⁾ Üldiselt XVIII. v. v. i.
 j. a. l. f. e. d. m. i. s. t. i. c. a. b. r. i. d. j. a. i.
 o. o. s. h. p. i. d. i. n. a. m. u. l. j. a.⁴⁾ See Young
 m. a. i. n. i. l. e. k. l. e. p. o. p. e. d. i. p. i. n. e. s.
 j. o. u. r. n. a. l. k. u. n. n. e. s. i. n. k. o. s. k. e. l. e. n. u. n. d. e.
 k. o. o. r. n. i. s. i.⁵⁾

1) Young, Reisen, I köide, lk. 9

2) Ibid., lk. 24

3) Young, Reisen, II köide, lk. 210

4) Sin, he Franca an XVIII. S. köide, lk. 44

5) Young, Reisen, II köide, lk. 198

Sin anab, et Young, li'aldalo
 kogus unnes prantusa taluchwa
 v'le. h'ak. 2) U'ib'alle h'ile an'esse
 a'p'p'le, et k'ank' n'arende b'od'ish,
 Lal-p'oj'ed p'und'id' end' n'aidel
 u'ann'aine k'ir' n'ed' h' g'el'ient' h'
 ol'id. 3) S'eda h'ed'is' ege' no' Young. 3)
 Et Le Prantusan' n'ed' n'is' j'ust
 p'ell'und'us' d'ue'one' un'is'is'us, n'it'
 los' h' d'is' h'od'us' f' p'oh'f'able,
 n'is' o'nn'ed' h' s'ill'ig' s'och' d'at'
 u' Lal'us' h'us' s'is'und'is' s'ub'le
 p'ral' f' u'ess'ide. Ka' n'is' 1787-89 4)
 j'ust Young' n'is' d' a'f'el' h'ad' u' n'

1) Young, Voy'ages, II n'ois, l'c. 755, m'ann'us 1

2) Sin, la France au XVIIIe S'iecl' l'c. 30; Tocquille, Des

3) Young, R'is'on, II n'ois, l'c. 198 ^{alt' Sh'ach, l'c. 131}

4) C'us'p'ar'us' d'ue'one' un'is'is'us, O'ng'p'us, l'c. 19

das meiste d. g. schwehen die hige-
 mus.

Urballe prantur telur che-
 v'eltes parit Young'le er'li
 silme seltpar sch, el le luti dug-
 lion calh, uns d'usard ol' paron.
 It's pranting c' on el de la peab
 age Prantur musand vult'io er-
 lins fe' d'usare."

---

1) Young, Pison, I v'ide, lk. 54

4) Reisi' d'ud.

Reisi' janc Young p'urhu' igal
 sammed uover lud' f' o' o' r
 lin e' f' ad' o' m' on' e' g' e.

Ta' h' id' e' s, u' l' P' r' a' n' t' u' s' m' a' d' o' l' d'
 h' e' a' d' f' e' i' e' g' i' s' u' m' p' a' n' a' s' t' h' e' d'
 h' a' l' l' o' s' u' i' g' i' t' e' o' g' e' o' c' h' e' s' .²⁾ S' o'
 m' u' l' t' o' l' d' i' l' l' a' d' h' e' a' d' .³⁾

XVIII = p'urhendas u' d' i' b' u' s' p' e' l' j' e'
 L' a' h' e' p' a' n' u' s' u' m' h' e' p' i' e' h' e' d' e' l'
 m' u' l' t' e' s' n' e' d' E' u' r' o' p' e' p' a' r' i' m' a' i' s' .⁴⁾

1) Young, Reisen, E' u' s' i' d' e' , l' r' . 6, 7-8, 23, 28,
 29, 31, 36, 38, 56-7, 62, 70, 93, 174, 180, 292, 294, 311,

2) l' o' i' d' . , l' r' . 41, 145, 165, 333

312

3) l' o' i' d' . , l' r' . 20-21, 23, 72, 92, 98, 126

4) Maxwell, The English Traveller, l' r' . 28

"Kuid mõnda Young peenestab
 "lühikesi. Tõsi saanud egsüüal
 "milleks need hõõrduki, leedes,
 "et see oli saanud lehed lühem-
 "gude ning - mis põhjustamisega."

"Uks meenutab le ~~viidid~~ meenut-
 "ma "lühikesi - gruudid, lüh-
 "m - ja viidid, misgi dook-
 "susele, sam - hõõrduki koma
 "hõõrduki meenutamine al - alles. 2)

"Mõne egi pärast le viigi egi hõõ-
 "rduki, mille puhul le viidid meenut-
 "võim - hõõrduki, et sellest hõõrduki
 "võit - saanud al. 3) Tõsi oli le
 "katt - just hõõrduki, mis meenut-

1) Young, Reisen, I viidid, lk. 8

2) 'Ibid., lk. 31

3) 'Ibid., lk. 93

limell'is gendelid ja mille vanaid
vibam vni 50 'alga."

Tardi vadi luidis kontoline luv
des Young'le oostast v'ed oma.²⁾
Sunnid od mist, vaska p'ekas, le
andis halve h'annangui.³⁾

Young luidis, et p'oukuse oost
v'ekas ja "il'basid b' l'v'ekas ja
voodik p'ouk'ing'le oost,
v'idegi, v'und h'ed "e'el'ge v'ot
v'ud. Toad did halve v' v'oblu-
v' l'ud, v'ined od gendelid oost
v'as bas v'ak'ud v'it'ne v'it'le-
p'it'ge, v'it'v'ud v' oost, et

1) Young, River, I v'ide, lk. 56-57

2) Ibid., lk. 73-74

3) Ibid., lk. 32, 72, 73, 153-154, 158, 159, 162, 238,
252, 294, 311, 312, 316, 320, 338

obs. prau buse oōrashtuaf
 halle us wōhle di emu anguf,
 et i di ma, et oōkilimada fa
 kōo diō pūwōndades oōmaf
 ("bid soōwida.") Young age-jub
 lus us wōnes mōgikula hōs
 u oōrashtuaf. ²⁾ Teda ille hōs,
 et Prau buse mō o dawa imed
 oōrashtuaf did pōimad. ³⁾
 Mōulins' - pōwint' pōst' -
 us fa) hōd' am oōwa pōst
 mēan la "nāus, i d' mōd oōwō
 wile Chawann! omage oōr
 ul dawa id hō hōlle: the hō d' s
 la n' hōle e, et "eall us hō hō

1) Young, Voyages, ^{I wōide,} l. 37

2) Young, Rises, I wōide, l. 227-228

3) Ibid, l. 257

uus lüüa, mis on loomulikult villemas?

Nantes! kolle, Young IV "Young
pides age segi sõabolla lusainas

koos Euroopas: see on päris uus, hä-
li chitaked (- nõbleeritud, sujuvus
odas.²⁾

Young! "ulla kas liiduse ochesuo
Prantsusmaal,³⁾ eriti pöördumise umb-
määratud.⁴⁾ Ka kolle sõast-
mefed, halbuma la pamb ochu-
su nimise areolu.⁵⁾ See määrab,
et kolle sõastemajad üli-
hendatud kaubandussuhete
keskpaasust, see prantsuse

1) Young, Risen, I üüdi, lk. 294

2) ibid., lk. 165

3) ibid., lk. 13, 19, 113 57, 75, 248

4) ibid., lk. 13, 19, 113

5) ibid., lk. 73

ol med $\int$ - pides under et h'le m'ise
 p'otij'usens o'elise bredese laadluk¹⁾

h'elise bredese rimose p'ukel
 vake mee ochel Young aretke,
 kas p'ant b'ased, on p'at'jal p'ri-
 van ne hoas v'is' ingled.²⁾ An-
 o'elise och di selte och p'otij'us-
 sens "s'us' in'ohuen" In gl'ime me-
 j'andusche sunen elavus f' a'af-
 de, ut skal elavus maal f'undid
 v'itke, kas ro'huens v'is'id v'is' p'ant
 v'is' v'ased lat' p'oj'ed.

-
- 1) Young, Reisen, I v'oids, lk. 74
 2) ibid., lk. 113

5) Üldhinnangud prantslaste
eluvõrde ja iseloomule.

Oma Prantsusmaa reiside lõpul Young teeb üldise kokkuvõtte oma lähelypanekust prantslaste elu-
võrde ja iseloomu üle. Ta ütleb, et
prantslaste on kogu "ülejäänd" Eu-
roopas peetud demokraatliku kau-
gemale jõudmise ja nende kon-
tsiid ja harjumusi rohkem jäl-
jendatud kui ühegi teise rahva
omil. Ta lummustab, et bilitumi-

seevad on inglasi keele keele,
 mida võib eesti keele keele
 vaarandusega perikondade vänd-
 lemisel. Täpsem lühel "üldiselt, ke-
 medelaneklasside juures, see-
 jätkatavalt "sõnast" ja om-
 sisesuhtes suures ja publikus
 keele keele, keele keele keele
 keele keele keele. Praegused
 aga, keele keele keele keele
 keele keele, "üldiselt keele keele
 keele keele keele, "keele keele
 keele." Keele keele, "keele keele
 keele keele keele keele keele keele
 keele keele keele keele keele keele

gult prandlar. Kuni'gi prandlar
 red ~~stidri~~ washes, kogu Euroopa-
 la boviandjad, kulturessid nad
 (võl'fearo-ehud usigimad sise-
 red) sellile vahem kuni'inglased.
 Prantuse naised lal'it'ives usi-
 gish sissusish, si'ivias ~~huv~~ poolle
 ni'ent mall kuni'inglased. Mod
 osheldusid Inglis meel kinnu
 varda kuni'ini." Jastine'le, ing-
 lased, kes amul'ni's Prantuse-
 meel XVIII s., jai'age meel'je, et
 "sai' s'egi' eassid ostavad pigen
 roivaid kuni' b'hu." ²⁾ Eet'pool mai-

1) Young, Rises, I koido, lk. 517-521

2) Maxwell, The English Traveller, lk. 40

"mida ka Young mudelidoominud Pa-
 rsi suurt lahulpanu rõivastel,
 mis lahustas mudelidoomi - jät, kui
 oli tegelada lahutamise."¹⁾

Young väidab, et praegused
 danisõis on odavam inglise omad,²⁾
 jõuamach klasside j - vabididid
 "õige riimide vögu Euroopas
 õige vöchi."³⁾

Prantslaste seloomus Young
 liidab milde omistatud kesgemel-
 susest j - püsimachusest idma-
 paiskama - jõoni davat rõom-
 sa j - kesge mudelidadi paiskade.

1) Young, Reisen, I köide, lk. 508

2) Ibid., lk. 37

3) Ibid., lk. 185

voss, mulla ga vad salkued als
 oluorodadesse. ¹⁾ Väinö's sellu voh-
 la lode Young as fader, et vad,
 pääl kōngimok sinuok, i vuh-
 la vesgati ila om e varandess,
 midea Inglisnuok / -huh vinnu var-
 da roheen. ²⁾ Ka jandine vifjulas,
 et kantiä prantlame di rohuol
 mōduca nuuuss / e vāvok afch
 nauhin'ige. ³⁾

Young vrendes, et luma nec-
 mchist om andehd et vifjulas
 prantlamest i vachannu logitie-
 vus de vundu "uldise" vāvuss, la-

- 1) Young, Risen, I vōide, lk. 521; Young, Travels,
 lk. 265; Young, Voyage ^{I vōide} lk. 488
 2) Young, Risen, I vōide, lk. 522
 3) Maxwell, The English Traveller, lk. 41

vasa ja "juhenev subles." Oma nõi-
 päevikus ta nendib paljudel juh-
 tudel prantlastest sundimisel ja
 loomupärast võimust, ega lõpuks
 tuleb otsustada, et nad ei ole inglased
 võrreldavad ja et võimased võm-
 luvad 'sugi' võimem. Kõnealuses

Young usub, et prantlastest on pa-
 rama 'sloominge' kui 'inglased.' Sel-
 lelt ta ei näe nende juures võimad
 sumperekomad, mis abillunud lõp-
 sed 'jaid' itama vanusest juurde.³⁾

Kõnealuses ja püsimisel, mille
 Young saab ta haptasid, püdas

1) Young, Reisen, I köide, lk. 522

2) Ibid., lk. 522

3) Ibid., lk. 521

prantslaste omasest suust ja va-
 lismaalastest reisijaid.¹⁾ John Moore
 leidis, et prantslaste "sloomu-
 liseks joonteks on muetus ja üsa-
 kus koigi rahvaste seas.²⁾ Ar-
 dine pani tähele, et nad on rööm-
 sam rahvas kui inglased.³⁾

Young kirjutab, et paljud
 reisijad nägusid prantslaste
 armastusest oma kuningas vastu.
 Tänuks, et see oli valdlik reisija.

1) Young, Voyages, I köide, lk. 488, märkus 1

2) Ibid., lk. 488, märkus 2

3) Macwell, The English Traveller, lk. 41

lus õis oli rahvas vahetult aastate-
ga seesuhles uskumata hülk muutunud.¹⁾
Revolutsiooni ajal ta märkas, et sub-
limises sünlidesele oli kadunud õige
prantslasi hõltsidul' imeldavad
leebus ja inimlikkus.²⁾

Young arvab, et kuning' inglased
on valdunud prantslasi võrkama,
palju rohkem on võhjust nende ga
rahvad olla, mõned nende vead hõlb
aga valituse arvab kirjutada.³⁾

---

1) Young, Reisen, I köide, lk. 18

2) Ibid., lk. 502

3) Ibid., lk. 182

Järeldused.

Stenii See hindab Young'i "Travels'i" andmeid ühiskonna, korme ja rahva iseloomu kohta vaerustlikes, kuigi mõnikord rahvapärastes." See suhtes Young ei saanudki endale väga põhjalikesi pilte kujundada, sest ta ei tundnud võrdset kõiki rahvastele, lüües peamiselt kõrgaadi ja suuredantuse ringkondades. Seades endale ülesandeks maistlasti iseloomu ja mõtteviisi jälgimise, ta oli vähe teadlik, et see ei ole kerge ja võib hõlpsasti

---

1) Young, Voyages, I köide, lk. 35

esimusele.) "Süsi, länu oma käl
 vaale ja omadesile, tal on õnnest-
 nud läheli panna huke kinnalevaid
 üksikasju prantlaste olustiku ja
 konna kohta. Ka tema üldpilt
 neilt aladelt vastab hääliselt
 tegelikkusele, mida näitab selle
 võrdlemine liisk autorite andme-
 lga.

Peäliskaudsemad ja vahemil-
 levamad on Young'i läheli panti-
 kund kultuuris. Saal olid ta huvid
 ühekindlused. Tema teatise puur-
 levad märgid on süsi üldalt
 huvipakkuvad. Ta is esimud ka

DYoung, Reisen, I köide, lk. 14

palju põlvkondseltside oluseda hin-
naks, vähemalt tema üldmõlge niis-
peale päeva. Keemia ja füüsika la di-
aga võitlik ja pääle selle hinded ai-
nult niid aladel lahutavaid kahteid,
mille nende põhjal loodavaid üldi-
si järeldeusi. Sellel põhjal, praegusel, ta-
ri saanud on täiesti keemia- ja me-
siooni lahutusest, võib olla ri lai-
bunud üldse, et harrasid) avas-
tused tekitasid meelehõõn kee-
mia.

Youngi: "üldhüman güle omis-
tala Säärulatusse võastuse, kuma-
nisija saad ainult päälekaudu

kirjalluse asjust, eriti rahvast. Sit-
 lili lisandub Young'i linnalikes
 momentimuljele. 1) Käsitledud alade
 hindajana on Young'i kahelma-
 la vähem väärtust kui nende vask-
 lejana.

---

1) Young, Voyages, I köide, lk. 39

Kasulaud kirjandus ja lühendid.

Джубенеро, А. и Торгуев, Т., Усторуи
западноевропейского театра от
возникновения до 1789 года, Моск-
ва - Ленинград, 1941

(Джубенеро и Торгуев, Усто-
руи западноевропейского театра)

Французская буржуазная ре-
волюция 1789-1794, Академия
Наук Союза ССР, Ученый
Усторуи, Москва - Ленинград,
1941

(Буржуазная революция)

Урманов, С., Усторуи западно-
европейского театра нового вре-

теми, Москва-Ленинград, 1940

(Урманов, Устория занасноев-
ропейского театра)

Устория французской литера-
туры, I, Академия Наук Со-
юза ССР, Институт литера-
туры, (Пушкинский дом)

(Устория французской лите-
ратуры)

Каратзинъ, Письма русского му-
жестваемника, Русская клас-
ная библиотека для ^Дфернтс-
кого уездного округа, Дернтъ,
1872

(Каратзинъ, Письма)

Пулицкий, У., Крестьянство во
Франции XVIII в., Книга для

путешествия по истории модерна о времени, том II, Москва, 1911

(Путешествия, Крестовые походы во Францию)

Maxwell, Constance La, The English Travellers in France 1698-1815, London, 1932

(Maxwell, The English Travellers)

Меммуткун, Т. Д., Музеоуникаме Мухауна Васильевуна Помомосова, Москва-Пеммути-град, 1947

(Меммуткун, Помомосов)

Sée, Henri, La France Économique et Sociale au XVIIIe Siècle, Paris, 1925
(Sée, La France au XVIIIe Siècle)

Sée, Henri, La Vie Économique et
les Classes Sociales en France au XVIIIe

Siècle, Paris, 1924

(Sée, La Vie Économique)

Смароцкая-Хуаннина, О.,
Очерки по истории мауна и
механики производства француз-
ской буржуазной револю-
ции 1789-1794, Москва-Ленин-
град, 1946

(Смароцкая-Хуаннина, Очерки)

Tocqueville, Alexis de, Der alte Staat
und die Revolution, Leipzig, 1867

(Tocqueville, Der alte Staat)

Young, Arthur, Reisen durch Fran-
reich und einen Theil von Italien,
in den Jahren 1787 bis 1790, erster

Band, Berlin, 1793; zweiter Band,
Berlin, 1794; dritter Band, Berlin,
1795

(Young, Reisen)

Young, Arthur, Travels in France du-
ring the Years 1787, 1788 and
1789, Edited by Constance
Maxwell, Cambridge, 1929

(Young, Travels)

Young, Arthur, Voyages en France
en 1787, 1788 et 1789, Première
Traduction Complète et Critique
par Henri Sée, Tome Premier,
Tome Deuxième, Tome Troisième,
Paris, M.CM.XXI

(Young, Voyages)

Sisukord.

Eessõna	lk. 1
I Arthur Young	lk. 3
II Teaker	lk. 32
III Teadus	lk. 43
IV Oluslik	
1) Nadel	lk. 61
2) Kodandus	lk. 70
3) Talurahvas	lk. 80
4) Resiidud	lk. 93
5) "Üldhinnangud maailmalahe elu- võistle ja seloomu	lk. 101
Järel sõna	lk. 109
Kasutatakse kirjandus ja lühendid	lk. 113
Sisukord	lk. 118